

نور محمد غفوري – استاد پوهنتون

نقش منیجرهای خوب در رشد و انکشاف ملی

رشد و انکشاف کشور و بهزیستی قاطبه مردم بدون داشتن کادرهای مجرب و ورزیده ملی امر غیر ممکن است. تعلیم و تربیه مهمترین فکتور برای پیشرفت و انکشاف اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه محسوب میگردد که هیچ عامل دیگر برای ارتقاء ملت و رفاه اجتماعی از آن پیشی گرفته نمیتواند. اگر کشور دارای وفرت همه منابع و عوامل تولید باشد، اما کادر های ورزیده برای مزج و ترکیب مناسب آن و بکاربرد اقتصادی آن را نداشته باشد، ترقی کشور با مشکلات و موانع جدی مواجه میشود.

تربیه کادرهای بامهارت وظیفه اساسی مؤسسات تعلیمی و تحصیلی کشور است. بخاطر رسیدن به این مأمول لازم است تا به این مؤسسات توجه جدی مبذول گردد. برای متعلمین و محصلین شرایط خوب تعلیم و تحصیل مهیا گردد، کتب درسی معیاری در اختیار آن ها قرار گیرد، دسترسی به کتابخانه ها و لابراتوار های مجهز، مناسب و ضروری داشته باشند و حتی المقدور وسایل مورد احتیاج آن ها تکمیل گردد. یکی از عمده ترین پرابلم ها، مشکل عدم موجودیت معلمین و استادان مجرب در مکاتب و پوهنتونها، بخصوص پوهنتون های خصوصی میباشد. متأسفانه وزارت تحصیلات عالی به پوهنتون ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی اجازه داده است که میتواند از فارغ التحصیلان جدید پوهنخی های داخل و خارج و افراد دارای درجه تحصیلی لیسانس در تدریس پوهنتونها و سمستر های بالا کار بگیرند. در نتیجه این مجوز سیل از بیکاران لیسانسه به طرف مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی رو آورده و به مزد و معاش ارزان داخل شغل «استادی» در این پوهنتون ها شده اند. بسیار از آنها بصورت قطع تجربه قبلی تدریس را ندارد و از لحاظ سن نیز جوانتر از بسا محصلین شان اند. بعضی از آنها بالای مضمون را که تدریس مینماید حد اقل حاکمیت ندارد، اصول تدریس را بلد نیستند و با محصلین نیز رویه خوب و مناسب ندارند. اگر در وضعیت این مؤسسات به سرعت تغیر مثبت وارد نشود، در تربیه کادرهای جوان ملی با اشتباه بزرگی رو به رو میباشیم.

دولت افغانستان باید بالای مؤسسات تعلیمی و تحصیلی بیشتر تمرکز و توجه نموده و در تربیه کادرهای ملی هزینه بیشتر به خرچ برساند. یکی از عمده ترین وظایف نسل کنونی سیاسی عبارت از تربیه نمودن کادرهای ملی در بخش ها و سکتورهای مختلف زندگی جامعه افغانی میباشد. تجربه نشان داده است که ممالک بیگانه نمی توانند و بعضاً نمی خواهند که کادر های مورد نیاز واقعی

کشورهای عقب مانده را تربیه نمایند. حتی چنین نظریات هم وجود دارد که کشورهای پیشرفته عمداً مانع این کار میشوند و میخواهند که در صورت نبود کادرهای ملی در کشورهای عقب مانده، متخصصین خود را اعزام و از طریق آنان سگان پلان های پیشرفت آن کشور ها را در دست خود و آهنگ تغییرات آن ممالک را تحت کنترل خویش داشته باشند. از همین خاطر است که از طرف ملل متحد برای بعضی ممالک پس مانده اصطلاح کشور های عقب نگهداشته شده به کار برده شده است.

برای پیشرفت کشور متخصصین ماهر و لایق در سکتورهای مختلف اعم از حقوق و علوم سیاسی، صحت عامه، انجیزری، زراعت، تعلیم و تربیه، راه و میدان سازی، خدمات تلفون و تکنالوژی معلوماتی و غیره ضرورت است؛ اما در میان این همه کادرها عمده ترین نقش را منیجران و ماهران امور اداری و مدیریتی بازی مینمایند؛ زیرا که اگر همه عوامل تولیدی حاضر و آماده باشند، بدون حضور منیجر (اداره چي) آغاز تولید و ارائه خدمات امکان پذیر نیست. در گام نخست تربیه کادرهای ماهر اداری و منیجران ورزیده وظیفه پوهنخی ها و مؤسسات تحصیلات عالی اقتصادی بشمار میرود. در آنجا نیز باید به مضامین اختصاصی منجمنت و مدیریت توجه بیشتر از پیش مبذول گردد، تا از طریق تدریس این مضامین محصلین مربوطه اصول مدیریت را برای سکتور دولتی و خصوصی با تاکید بر تفکر انتقادی و مهارت های تصمیم گیری به شکل مکمل و احسن فرا بگیرد. لازم است که در تدریس به این مسئله توجه و تمرکز صورت گیرد که خود محصل این موضوع را به خوبی درک نماید که رهبریت و مدیریت چگونه ارزش ها را ایجاد نموده، نقش فوق العاده آن در پیشرفت جامعه چه میباشد و برای شخص منیجر چه مفادات را ببار می آورد؟ از اینکه موفقیت اجرا و بهبود ارائه تمام پالیسی ها اتکا بر دانش، مهارتها و ارزشهای اداره چیان به مثابه رهبران مدیریتی دارد، فراگرفتن بهتر این مضامین برای همه کارمندان خدمات که استعدادهای شان را وقف بهبود دفاتر شان، نهاد های شان و جامعه میکنند، ضروری میباشد. در صفحه فیسبوکی یک دوست عزیزم خوانده ام که شخص شهری گفته است که عقب ماندگی کشورها فقط دو دلیل میتواند داشته باشد، یا احماق بالای ملت حاکم اند و یا حاکمان ملت احماق اند. راستی هم اگر حاکمان ملت، تصدی ها و هر واحد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی علم و هنر مدیریت را داشته باشند، به مشکلات پیرامونه غلبه مینمایند و راه پیشرفت و ترقی را در می یابند.

علاقمندی به فراگیری علم و هنر مدیریتی در محصلین، اشتیاق با فراگیری سایر مضامین و بخصوص مضامین دیگر اقتصادی را تحریک مینماید، زیرا که مضامین مدیریتی بحیث بخش از علوم اقتصادی با سایر مضامین پوهنخی ها، بخصوص مضامین اقتصادی ارتباط ناگسستگی دارد. نظر به تجارب عملی میتوان گفت که اداره و مدیریت اساس سایر علوم بوده و اساس منجمنت و اداره را مقدمه بر تمام ساحات ضروری مدیریت اعم از مدیریت منابع بشری، مدیریت معلوماتی، مدیریت مالی، مدیریت کیفیت و مدیریت استراتژیک تشکیل میدهد و علاوه بر آن بر **تصمیم گیری و سلوک اخلاقی** به حیث مهارت های کلیدی تمرکز میکند که باید توسط مدیران موثر ایجاد گردیده و رشد نمایند.

میرهن است که هر سازمان و نظام بدون داشتن مدیریت اکتیف و کاردان فعالیت درست نموده نمیتواند، وظایف خویش را به خوبی انجام داده نمیتواند و در راه رسیدن به اهداف کلی که در پیش رو دارد، با موانع و خطرات مواجه میگردد. عدم موجودیت اداره و مدیریت قوی که بر مبنای احکام مدرن علمی امروزی استوار باشد، هدف های سازمان، تصدی، موسسه و کشور را به بیراهه و

ناکامی میکشانند. موجودیت یک اداره ضعیف، ناکارا، فاسد و غیر مسلکی نام نهاد در سازمان، نمیتواند که وظایف اداری و مدیریتی مؤسسه مورد نظر و یا در سطح کشور بطور احسن و کامل انجام دهد. اداره ضعیف و مدیریت غیر علمی نام نهاد نمیتواند بر بنیاد ارقام و معلومات مؤثق فعالیت های مؤسسه مربوطه را دقیقاً پلان گذاری نماید، وظایف که برای رسیدن به اهداف اجرا میگردد، به افراد ماهر و متخصص بسپارد، آن ها را بطور متداوم مواظبت و رهنمایی و بالآخره کنترل و نظارت نمایند.

مسئولین امور دولتی و آمرین تصدی ها و سازمانها باید بطور مستمر برای بهبود بخشیدن دانش، مهارتها و مواضعی که برای مدیریت مؤثر در سکتور دولتی و خصوصی به آنها نیاز مبرم احساس میگردد، سعی و تلاش نموده و اقدامات عملی را سر دست گیرد تا اداره چنان بهتر برای سازمانها و نهاد ها تربیه شود، اصطلاحات مهم تشبث را بداند، آوردن تغییرات مثبت در امور تشبثاتی را فرا گیرند، چگونگی پیشبرد بهتر یک تشبث را بیاموزند، شیوه های مهار کردن بحران های تشبثاتی و تجارتی را درک نموده و ستراتیژی های بهتر برای موفقیت هر چه بیشتر تشبث را دریافت کرده بتوانند. منجمنت خوب برای موفقیت فعالیت های سازمان های اجتماعی و احزاب سیاسی نیز بسیار ضرور است. بدون منجمنت علمی، عالی و مدرن هیچ نهاد و سازمان نمیتواند از امکانات و فرصت ها استفاده درست و اعظمی نماید. بهبود منجمنت از نخستین وظایف است که مسئولین و اولیای امور باید به آن توجه جدی معظوف نماید.